

5.0.2 Literatura pro 5. tematický okruh

Kód	Autor	Titul
5.1	Černý, Jaromír	Die Ars nova-Musik in Böhmen, in: Miscellanea musicologica XXI – XXIII, Universita Karlova, Praha 1970, s. 47 – 106.
[2.2]	Hoppin, R.H	Hudba stredoveku ...
[1.7]	Michels Ulrich	Encyklopedický ...
5.2	Fischer, Kurt von	Elementi arsnovoistici nella musica boema antica, in: L'ars novaitaliana del Trecento, Centro di studi-Certaldo, 1968, s. 77 - 83
5.3	Günther, Ursula	Das Ende der Ars nova, in: Die Musikforschung 16, Kassel 1963, s. 105 - 120
5.4	Günther, Ursula	Die Ars subtilior, in: Hamburger Jahrbuch für Musikwissenschaft 11, Frankfurt 1991, s. 277 - 288
5.5	Leech-Wilkinson, Daniel	Ars antique – Ars nova – Ars subtilior, in: Antiquity and the Middle Ages (McKoinnon, ed.), London 1990, s. 218 - 240
[2.21]	Crocker Richard Hiley David (eds.)	The New Oxford .....
[2,27]	Goff Le, Jacques Schmitt, Jean - Claude	Encyklopedie středověku....

Poznámka: Další tituly odborné literatury k tématu lze nalézt v příslušných heslech muzikologických encyklopedií (MGG, Grove), popř. v obsáhlém přehledu literatury u jednotlivých kapitol Hoppinovy „Hudby staroveku“

Znalost titulů odborné literatury označených modrým tučným písmem je povinná!!

5.0.3 Hudební a teoretické prameny pro 5. tematický okruh

Kód	Název	Poznámka
Prameny hudební		
	Codex Chantilly (Ch) <i>F-CH 564 (Ch)</i> RISM: B IV ² , s. 128	Pergamenový rukopis napsaný v závěru 14. stol. o rozshu 64 fólií. Nevýznamnější pramen pro poznání hudby období ars subtilior. Jeho repertoár obsahuje 112 kompozic především od autorů ze severofrancouzského prostoru. <i>Uložení: Bibliothèque du chateau de Chantilly, Ms. 564 (olim 1047)</i>
	Codex Ivrea (Iv) <i>I-Iv 115</i> RISM: B IV ² , s. 282	Pergamenový rukopis o rozsahu 64 fólií vzniklý krátce po roce 1360 v okruhu avignonského dvora. Významný pramen pro poznání vícehlasého repertoáru francouzské ars nova – obsahuje 37 motet, 25 mešních částí, 11 rondeaus a virelai, 4 chaces, převážně díla Vitryho a Machautova. <i>Uložení: Ivrea, Biblioteca Capitolare, sign. ms.115</i>
	Codex Faenza (Codex Bonadies) RISM: (I-FZc 117) B IV ⁴ , s. 898	Rukopis z počátku 15. stol. (1410/20), který je nejstarší sbírkou skladeb pro klávesové nástroje. Jde o nástrojové transkripcie 52 původně vokálních skladeb autorů zvucných jmen (Machaut, Jacopo da Bologna, Landini ad.). Kromě hudební části obsahuje také pozdější dodatek – teoretický spis flámského karmelitána Johannese Bonadiese. <i>Uložení: Faenza, Biblioteca comunale, sign.: ms. 117</i>
	Codex d’Apt RISM: (F-APT 16bis), B IV ² , s. 104	Pergamenový rukopis vzniklý na jihu Francie pravděpodobně v okruhu avignonského papežského dvora. Obsahuje 4 moteta, 10 Kyrie, 9 Gloria, 10 Credo, 4 Sanctus, 1 Agnus, 10 hymnů. <i>Uložení: Basilique Sainte-Anne, Bibliothèque du Chapitre Ms. 16bis (F-APT 16bis)</i>
	Codex Torino (Turin) RISM: I-Tn9 (TuB) B IV ⁴ , s. 1041	Pergamenový rukopis vzniklý mezi léty 1413 – 1420. stol. na Kypru – na lusignanovském dvoře Januse Kyperského. Rukopis o rozsahu 159 fólií je důležitý tím, že obsahuje první formuláře tzv. krátkých mší (Kyrie-Sanctus-Agnus) a na ně navazujících větých dvojic (Gloria-Credo). <i>Uložení: Torino, Biblioteca Nazionale, sign.: J.II.9</i>
	Codex Modena (ModB) RISM: I – Moe X.1.11 B IV ³ , s. 292	Papírový rukopis z 15. stol. (1430 – 1460) vzniklý patrně na ferrarském dvoře. Obsahuje 132 skladeb liturgického charakteru pocházejících od představitelů hudby z přelomu 14. a 15. stol.: Du Fay (48 skladeb), Dunstable (31), Binchois (13) <i>Uložení: Biblioteca Estense. Ms. α. X.1.11 (Lat.471; olim VI.H.15)</i>

Prameny pro 5. tematický okruh – pokračování

Kód	Název	Poznámka
	Codex Old Hall (OH) RISM: GB – OH B IV ⁴ , s. 675	Rukopis z přelomu 14. a 15. století o rozsahu 112 fólií. Je nejdůležitějším pramenem pro poznání anglické hudby do počátku 15. stol. <i>Uložení: Londýn, British Library (additional), Ms 57950</i>
	Winchesterské tropáře CC473: RISM: GB – Cb 473 B IV ¹ , s. 453 Bo775: RISM: GB – Obo 775	Dva pergamenové rukopisy pocházející z fondu biskupské katedrály ve Winchesteru obsahující 174 organálních zpracování liturgického repertoáru zapsaného ještě v nediastematické – neumové notaci: První kodex je uložen ve sbírce rukopisů cambridžské koleje Corpus Christi College, nese označení CC473, pochází ze závěru 10. stol. Druhý kodex je uložen v oxfordské knihovně Bodleian Library, nese označení Bo775. Byl napsán v polovině 11. stol. jako opis předlohy z let 978 – 984.
	Worcesterské fragmenty RISM: GB – Worc 68 B IV ¹ , s. 595 GB – Worc, ms. Lat.liturg.d. 20 B IV ¹ , s. 541	Soubor pergamenových fragmentů různých rozměrů pocházejících z přelomu 13. a 14. stol. obsahujících vícehlasá zpracování liturgických textů především konduktovou a motetovou technikou. Worcesterské fragmenty jsou důležitým dokladem vícehlasé ostrovní praxe v období po winchesterských tropářích a závěrem 14. stol. <i>Uložení: Část souboru přechovává Worcester, Cathedral Library, add. 68; další část je uložena v oxfordské Bodleian Library, ms.Lat.liturg.d.20</i>
	Codex Rossi RISM: I – Rvat 215 B IV ⁴ , s. 1020	Rukopis napsaný pravděpodobně v pol. 14. století v severoitalském prostoru (Padova, Verona). Významný pramen pro poznání hudby z počátků italského trecenta, tedy ještě nezasažené francouzskými vlivy. <i>Uložení: Řím, Biblioteca Apostolica Vaticana, Rossi 215</i>
	Roman de Fauvel (Fauv) RISM: F – Pn 146 B IV ² , s. 163	Pergamenový rukopis napsaný v období 1310 – 1314, hudební přídavek před r. 1316. Obsahuje 32 skladeb repetičního typu (balada, rondeau, virelai). <i>Uložení: Paříž, Bibliothèque Nationale, fonds français 146.</i>
	Codex Panciatichi RISM: I – Fn 26 B IV ⁴ , s. 835	Pergamenový rukopis napsaný na přelomu 14. a 15.stol. pravděpodobně ve Florencii obsahující 185 skladeb vzniklých již pod francouzským vlivem, z toho skladby Machautovy. <i>Uložení: Florencie, Biblioteca Nazionale, Panciatichiano 26</i>
	Codex Squarcialupi RISM: I – Fl 87 B IV ⁴ , s. 755	Pergamenový a bohatě iluminovaný rukopis vzniklý ve Florencii v letech 1415 – 1420. je nejrozsáhlejším pramenem pro poznání hudby italského trecenta. Na 216 fóliích rozdělených do sekcí podle jednotlivých skladatelů (každá sekce je uvedena portrétem) je téměř 350 skladeb předních představitelů trecenta. <i>Uložení: Florencie, Biblioteca Mediceo-Laurenziana, Pal. 87</i>
	Machaut A (MachA) RISM: F-Pn 1584 B IV ² , s. 174	Pramen vzniklý v letech 1370 – 1377, obsahuje souborný repertoár Machautova literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Paříž, Bibliothèque Nationale, sign.: fr.1584</i>
	Machaut B (MachB) RISM: F – Pn 1585 B IV ² , s. 178	Pramen vzniklý v 18. stol. jako opis předlohy ze 14. stol., obsahuje souborný repertoár Machautova literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Paříž, Bibliothèque Nationale, sign.: fr.1585</i>
	Machaut C (MachC) RISM: F – Pn1586 B IV ² , s. 179	Pramen vzniklý v letech 1350 – 1356, obsahuje souborný repertoár Machautova literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Paříž, Bibliothèque Nationale, sign.: fr. 1586</i>
	Machaut D	Pramen vzniklý v roce 1430, obsahuje souborný repertoár Machautova literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Paříž, Bibliothèque Nationale, sign.: fr. 1587</i>
	Machaut E (MachE) <i>Guillaume de Machaut: Oeures narratives et lyriques, Prologe</i> RISM: F – Pn 9221 B IV ² , s. 182	Pramen vzniklý v roce 1390, obsahuje souborný repertoár Machautova literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Bibliothèque Nationale, sign.: fr. 9221;</i> <i>Pramen je dostupný na: www.gallica.bnf.fr ----> do dialogového okénka napsat: fr.9221</i>
	Machaut K (MachK) RISM: CH – Beb 218 B IV ² , s. 52	Rukopis Machautova souborného literárního a hudebního díla. <i>Uložení: Bern, Burgerbibliothek, cod. 218</i>
Prameny teoretické		
	Philippe de Vitry	Ars nova (Couss III, s. 15n)
	Marchettus da Padua	Pommerium in arte musicale mensurate (1320, GS III, s. 123n)
	Johannes de Muris	Musica speculativa (1323, GS III, s. 249n)
	Walter Odington	Summa speculatione musicae (Couss I, 182n)

5.0.4 Představitelé epochy Ars nova a Ars subtilior

Kód	Jméno	Komentář
Francie		
	Guillaume de Machaut (okolo 1300 - † 1377)	Skladatel, básník, církevní hodnostář, tajemník Jana Lucembuského, vedoucí osobnost francouzského hudebního života v Ars nova., obnovitel dvorské kultury. <i>Hoppin, s. 358n; YouTube</i>
	Philippe de Vitry (1291 - † 1361)	Skladatel, hudební teoretik, básník, filozof, biskup, vedoucí osobnost francouzského hudebního života. <i>Hoppin, s.321n; YouTube</i>
	Jehannot de Lescurel (* ?? - †1304)	Klerik, básník a skladatel. Jeho dílo prezentované v Roman de Fauvel představuje přechod od jednohlasé tvorby trubérů k vícehlasé tvorbě období Ars nova. Úhrnem představuje Jehannotovo dílo 21 balad, 11 rondeaus a 2 dits. <i>Hoppin, s. 333n; YouTube</i>
Itálie		
<i>První generace</i>		
asi 1330 – 1350	Jacopo da Bologna (*asi 1340 – †1386?)	<i>Hoppin, 406; YouTube</i>
	Giovanni da Casca (* ?? - †??)	<i>Johannes de Florentia; Maestro Giovanni da Firenze YouTube</i>
	Donato da Florentia (*?? - †??)	<i>Donato da Firenze, Hoppin, s. 406; YouTube Hoppin, s. 406; YouTube</i>
	Vincenzo da Rimini (*?? - †??)	<i>YouTube</i>
	Pierro di Firenze (*?? - †??)	
	Gherardello de Florentia (*asi 1320 - †asi 1363)	<i>Gherardello da Firenze Hoppin, s. 406; YouTube</i>
	Lorenzo Masini († 1372)	<i>Lorenzo da Firenze YouTube</i>
<i>Druhá generace</i>		
asi 1350 - 1390	Francesco Landini (*asi 1335 – †1397)	<i>Hoppin, s.480; YouTube</i>
	Bartolino da Padova (*asi 1365 - †1405)	<i>YouTube</i>
	Niccolo da Perugia (2.pol. 14. stol.)	<i>Hoppin, s. 414; YouTube</i>
	Paolo Tenorista (2.pol. 14. stol.)	<i>Paulas Abbas; Hoppin, s. 419; YouTube</i>
	Andrea da Firenze († 1415)	<i>Hoppin, s. 416; YouTube</i>
<i>Třetí generace</i>		
asi 1390 - 1420	Gratiosus da Padova († asi 1407)	
	Bartolino da Padova (* - † ??)	<i>Hoppin, s. 415; YouTube</i>
	Paulus de Florentia († 1419)	
	Andreas de Florentia († 1415)	<i>Hoppin, s. 416; YouTube</i>
Představitelé epochy Ars subtilior		
	Johannes Ciconia (*asi 1335 – †1412)	Vedoucí osobnost hudebního života okolo roku 1400.. Zřejmě představitel prvního pokusu o syntézu různých kompozičních stylů 14. a počátku 15. stol. (od Machauta po Landiniho). <i>CD: Johannes Ciconia. Motets-Virelais-Ballate-Madrigals.Opus 111, Alla Francesca, OPS 30-101 Hoppin: s. 442- 448; YouTube</i>
	Mateo de Perugia († 1418)	Spolu s Johannesem Ciconiou vedoucí osobnost hudby na přelomu 14. a 15. stol. soudě podle zastoupení jeho tvorby ve významných sbornících této doby. O jeho životě máme velmi málo informací. <i>Hoppin, s. 439- 442; YouTube</i>

	Jacob de Senleches (<i>Selesses</i>) (? - ?)	Frankoflámský harfeník a komponista, jeden z čelních představitelů směru ars subtilior. Působil na dvoře Eleonory Kastilské, po její smrti působil na dvoře pozdějšího papeže Benedikta XIII. jako harfeník. Se jménem Senlechesovým jsou spojeny některé významné inovace: jako první přichází s akordovými postupy připomínajícími kadenční sled D-T a jako první začal označovat nižší metrické hodnoty na nožičkách praporky. Informace o jeho životě jsou velmi kusé. <i>Hoppin, s. 436 – 439; YouTube</i>
	Solage (? – †po 1403)	Francouzský skladatel z přelomu 14. a 15. století, jeho životopisná data jsou téměř nulová. Některé údaje svědčí o tom, že jeho činnost byla spojena s královským dvorem. <i>YouTube</i>
	Magister Zacharias († mezi 1413 – 1416) <i>(Antonius Zachara de Teramo;těž Zacar)</i>	Zpěvák, kopista a hudební skladatel, výrazná osobnost posmachautovské generace a představitel nového přístupu ke kompozici. Jeho díla se vyznačují již plností akordového zvuku (prostřednictvím tercií) a střídáním úseků expresivně deklamativního projevu a melizmatiky. <i>Hoppin, s. 467; YouTube</i>
	Jehan (Jean) Vaillant (? - ?)	Francouzský skladatel a hudební teoretik 2. pol. 14. stol., o jehož životním běhu máme minimum údajů. Náležel ke skupině představitelů nového stylu, jeho skladby obsahuje mj. i Codex Chantilly. Ty dokazují jeho progresivní techniku včetně používání polymetrie (např. 3:4). <i>YouTube</i>
Anglická hudba 14. století		
	John Dunstable (* asi 1390 - †1453)	Hudební skladatel, kanovník, matematik, astronom, byl ve službách hraběte z Bedfordu. Převážná část jeho díla je liturgického charakteru. <i>Hoppin, s. 467; YouTube</i>
	Leonel Power (* ?? - † 1445)	Hudební skladatel přelomu středověku a renesance. Spolu s Johnem Dunstablem vedoucí osobnost anglické hudby počátku 15. stol. <i>Hoppin, s. 467; YouTube</i>
<i>Poznámka:</i> Bližší informace o uvedených osobnostech lze nalézt v obou hlavních muzikologických encyklopediích: MGG a Grove Dictionary		

5.0.5 Diskografie pro 5. tematický okruh

Vydavatel	Titul
Francouzská Ars nova	
Harmonia mundi HMX 290653	Les très Riches Heures du Moyen Age 5: Le siècle de L' Ars Nova <i>Clemencic Consort (René Clemencic) – Ensemble Organum (Marcel Pérès) – The Hilliard Ensemble (Paul Hillier)</i>
Hyperion CDA 66087	The Mirror of Narcissus. Songs by Guillaume de Machaut. <i>Gothic Voices (Christopher Page)</i>
Matouš MK 0027- 2 931	Guillaume de Machaut „le noble rhetorique. <i>Ars cameralis (Lukáš Matoušek)</i>
Naxos 8.553833	Guillaume de Machaut. La Messe de Nostre Dame. <i>Oxford Camerata (Jeremy Summerly)</i>
Harmonia mundi HMC 901353	Messe de Turnai <i>Ensemble Organum (Marcel Pérès)</i>
Harmonia Mundi HMX 901252	Codex Chantilly: airs de cour du XIV siècle <i>Ensemble Organum (Marcel Pérès)</i>
Italské trecento	
Opus 111 OPS 30 - 101	Johannes Ciconia.Motets –Verelais-Ballate-Madrigals <i>Alla Francesca &Alta</i>
Opus 111 OPS 30-112	Landini e la musica Fiorentina secolo XIV <i>Micrologus</i>
Opus 111 OPS 60 – 9206N	Landini and Italian Ars Nova <i>Alla Francesca</i>
Opus 111 OPS 30-141	D' amor cantando. Ballate e madrigali veneti. Codice Rossi XIV secolo <i>Ensemble Micrologus</i>
ARCANA A 21	Ars subtilis Ytalica. Polyphonie pseudo Française en Italie 1380-1410 <i>Mala Punica</i>
NAXOS 8.553618	Codex Faenza. Instrumental Music of the Early XVth Century <i>Ensemble Unicorn (Michael Posch)</i>
Harmonia Mundi HMA 1901354	Codex Faenza Italic, XVe siècle <i>Ensemble Organum (Marcel Pérès)</i>
Hyperion CDA 66286	A Song for Francesca.Music in Italy 1330 – 1430 <i>Gothic Voices (Christopher Page)</i>
Christophorus CHR 77194	Music of the Angels. Italian Music of the Trecento for Alta Capella and Percussion <i>Les Haulz et les Bas</i>
Anglická hudba 14. století	
Hyperion CDA 66238	The Service of Venus and Mars. Music for the Knights of the Garter. <i>Gothic Voices (Christopher Page)</i>
Arte Nova Classics 74321 34055 2	Cathedral Sounds. John Dunstable. Sacred Music of the Late English Gothic. <i>Clemencic Consort (René Clemencic)</i>
Harmonia Mundi HMA 1901 106	Medieval English Music <i>The Hilliard Ensemble (Paul Hillier)</i>
Harmonia Mundi HMC 901154	Sumer is incumen in. Chants médiévaux anglais. <i>The Hilliard Ensemble (Paul Hillier)</i>
Virgin Classics VER 5 61393 2	The Old Hall Manuscript. English Music c 1410-1415 <i>The Hilliard Ensemble (Paul Hillier)</i>
Hudba 14. a 15. století v českých zemích	
Matouš N1 0020-2 131	Gothic Music in Bohemia 13th – 15th Century <i>Ars Cameralis (Lukáš Matoušek)</i>
Matouš MK 0003- 2 231	Music of Charles University I: European Music of the 14th Century <i>Ars Cameralis (Lukáš Matoušek)</i>
Matouš MK 0005 - 2231	Music of the Charles University II: Czech Music of the 14th and 15th Centuries <i>Ars Cameralis (Lukáš Matoušek)</i>
<i>Poznámka: Ukázky repertoáru k 5. tematickému okruhu lze nalézt také na serveru YouTube</i>	

